

OBECNÍ ZPRAVODAJ

STŘEŇ

mimořádné vydání

Velikonoce

2015

Datum vydání: 1. 4. 2015

VELÛKONOCE NA HANÛ

Kolem Velûkonoc bévalo děcky népilhěš, at' bělě v březnô nebo v dôbnô. Přětem se na Velké pátek nesmělo hébat zemó, to každé hleděl dodrŕovat; tož se jenom válivalo válcem to jarní zasety.

V ten deň, na Velké pátek, děž přšelo nebo jenom sprchlo, se říkávalo, že bôde žiznivě rok. Koncem měsica nekeři zasadilě kósek skorěch jablek, abě se muhlo v ěervnô nakopat nověch. Kě věeckě tě jarní prácě v poló skřěvánci zvesela trylkovalě a ěhěstalě si svy novi hnízdátka.

Na Smrtnó nedělô se dědinó ozěvalo zpívání děvěátek s opantleněma májkama – jedlěčkama: „Máj, máj, jedlěčko, ěervená ružěčko ...“ Ó nás chodivalě děvěátka s májkó po přibuzných jednotlěvě, zato ve Lhotě, jak spominá manželka, děcky společně a po celě dědině. Májka běla z malyho smrěkó nebo jedlěčkě, na vrcholě s hlaviěkó panenkě a pod ņó se nechálě néjvrchněši větviěkě, kery se naozobilě kvitkama a pantlěčkama věstřěšeněma z barevnyho papírô. Huleěka se oškrabala, abě zóstala hladká a muhlo se s ņó pěkně v rôěkách toět jak šprndlákem. Májkě dělávalě na horách a babkě jich k nám přěnášelě narovnaný v košô na zádech a prodávalě.

Děvěátka chodilě v nedělnich, sváteěnich ŝatech; tě starši ôž bez májkě, jenom s ņěma zpivalě, ale s košěčkem na koledô, keró se po obchuzce poětivě podělělě.

Na Květnó nedělô zas se chodivalo do kostela s košěčkama a posvěcený si jich odnášelě dom a dávalě za krěž. Stary - loňsky košěčkě - se v pecě spalělě. Košěčkě obstarávalě starši klôci, keři ôž vědělě a znalě místa, kde bévalě pěkný a velěký. Oběěěné nedaleko vělěnu nebo ô vodě. V kostele místo kázání se ětlě Pašije o ômôěeni Krista Pána.

Na Zeleně ětvrtek, brzo ráno, smě jako děcka ešětě v noěních košôlkách věletělě z lužka a ôěěkalě s košěčkem do sadô, podívat se pod hrôškô, co nám snesla do hnízdeěka Zlatá slipeěka. Zlatá slipeěka nám dělávala radost asi do osmi let. Hnízdeěko pod staró hrôškó smě věstylalě senem děcky ve středô naveěir. Ráno smě si z něho v košěkô odnášelě ôvařeny - dohněda obarvený véce, ale takě ě menši ěokoládovy, zabalený ve staniólô. Slipeěka litala ě za komunistu a snášě do hnízdeěka podnes.

V kostele po Gloria smôtkem ôtichlě věcekě zvoně a mě klôci smě si bralě klapaěe, s kerěma smě se pak ŝházělě po jedenáětě

na zábranským koncô. Přes rok smě mělě klapaěe ôloženy na komoře a kemô se ôž rosěpal, zašil na Zábraň ke kolářovi k pantátovi Hékalovymô nebo do dilně za stařěčkem Svozělověm pro nové, ôdělaně z pevnýho jasanovyho nebo dôbovýho dřeva. Nově klapaě dovedlě ôdělat aji nekeři věměnici v domáci dilni. Na klapání smě chodivalě oblěěeni jak ô školě.

Na zábranským koncô smě se ohlásělě vedóěimô (oběěěné néstaršimô z nás), abě si nás zapsal a zařadil do zástupô. Vedóěim béval ten, co chodil klapat od mala pravidelně každě rok. Fanôš Hanáku z ě.p. 24 aji proto, že jejich tatinek bévalě kostelníkem a tetině se o nás staralě o kaplěěkô. A přěd dvanástô se věcházelo v řadě po dvôch do dědině ohlašovat ěas poledniho klekání. Cestó smě se zastavovalě ô kaplěěkě a věsci na kolenách se nahlas pomodlělě Anděl Páně. Na veěerni klekání se věcházelo o pěti hodinách. Na Velké pátek ráno se klapávalo hned o pěti hodinách a ŝlo se po chodníkách pod oknami, abě nás slěšelě. Bévalo nás kolem ŝtěrěceti od 6ti do 14ti let – ti némenšěi vpřědô s pomocníkem vedóěiho. Odpoledne pak o třeěch hodinách a veěir zas. Lědi chodivalě do kostela na lóbní Pámbuěka a pomodlět se k Božimô hrobô. Tam smě jako ministranti drživalě stráž a po půlhodině nás věstřidálě dvá drôzi. Na Bílô sobotô se zas klapalo ráno a v poledne. Popoledň smě věbiralě za klapání a kde nám neotevřelě, tam smě pak spôstilě: „Tam nás věhnalě, nic nám nedalě, haňba jim!“ Za klapání dostal každě od vedóěiho svůj dil, podli teho, kolěkrát běl klapat. Klapání mivalo svůj řád. Na zábranským koncô si nás Fanôš Hanáku poznaěěl do zápisnikô a rozdělěl na mladěi, co pudó dědinó a starši, keři bôbô obihat po hólěěčkách a k nádraži. Môsělě smě ôdržovat rytmus – klap – klap –, klap-klap-klap. Přě věbirání za klapání smě bralě věěcko, co nám lědi dávalě, peníze ě vajiěka. Peníze se dávalě do zalepeněch krabic s prořezánó dirkó a vajiěka do košěka. Přě věbirání za klapání smě se rozdělělě do dvôch skupin, abě se muhlo zajednó věbirat od Vrtova po obôch stranách dědině. Z peněž dostal každě svůj dil a z vajiěek nám hospoděň ŝkrabalova z ě.p. 71 ôdělala smažák a každě podli teho, jak chodil klapat, dostal na krajic chleba svůj dil, odměřeně

VÁŽENÍ A MILÍ SPOLUOBĚANĚ,

blíží se Velikonoce, pro některé křesťanské svátky, pro jiné zábava spojená s pletením pomlázky, malováním vajíček a pečením Velikonocního beránka. A pro jiné z nás snad jen spojení Velikonoc s příchodem jara, které přináší do našich domovů světlo a radost.

Ať již patříte do kterékoliv skupiny, chci Vám všem v těchto krásných jarních dnech popřát příjemné, klidné a spokojené prožití Velikonocních svátků naplněných vzájemným porozuměním a tolerancí.

- Váš Jiří Rozbořil, hejtman Olomouckého kraje -

VELIKONOČNÍ PŘÁNÍ

Velikonocní čas je neodmyslitelně spojen s dodrŕováním tradic a s příchodem jara. Bohužel i na vesnici postupně ubývá lidí, kteří se zvyky snaží ětít. Jedním z pamětníků oslav Velikonocních svátků v našem regionu je spisovatel a rodák z Příkaz pan Boleslav Vaca. Při této příležitosti jsem si dovolil s jeho svolením zařadit úryvek (v hanáětině) z jeho knihy „PŘÍKAZY: Stařěckovo povídání o ŝěvotě“, který se týká právě období Velikonoc.

Závěrem mého krátkého příspěvku mi dovoluěte popřát Vám jměnem věsch zástupitelů a pracovníků obecního úřadu krásné Velikonoce plné pohody a rodinného ŝěstí.

- Jiří Nevima, starosta -

Veselé Velikonoce
přeje
Obec Střeň

žěčkô. Hôbê smê ê přesto mivalê zažlótly všeci sténak. Ô nás se, mêslim, chodilo klapat ôž za méch stařečku a pokud' si pamatôjô, klapalo se za první republikê ê za drôhé světové válkê a nepřestalo se a pokračôje se pořáď. Ve Lhotê se chodí klapat aji májkovat bez přerôšení podnes. Na Hênkovê pré v padesátêch letech minôlyho století zaniklo jak klapání, tak ô děvčátek to májkování, ale Zlatá slipečka snáší pořáď všôdê. Klapači ve Lhotê kromê obchuzkê dědinó obešlê navíc ô chalôpniku s klapáním celé dvur. Ani nemôšlê klóct, vrata se tenkrát přes deň nezamykávalê.

Doma se na svátkê zamétal dvur tak jako každó sobotô a chlebové pece se vêtahovalê poslední plechê s vdolečkama a odnášlê se do sklepa na deskô věchládnôt. Vdolečkê se doma pekly podli stařenčêného receptô, keré říká:

Na mísô dámê ½ kg jemné mókê, rovnô lžêčkô solê a trochô nastróhanê citrónové kurê. V zêmê dámê mókô ohřit na kamna. Do hrnka s vlažném mlíkem dámê 2 kostkê còkrô, 2 dkg kvasnic a lžêčkô mókê, rozmíchámê a dámê na vlažny místo nakênôt. Nakênôtê kvásek nalêjeme do mókê, hrnek vêpláchnemê vlažném mlíkem, předámê žlôdek, rozmíchámê, předámê lžêčkô rozpôštêného sadla nebo masla, a všeco zpracôjemê v těsto. Je-lê moc tôhy, předámê mlíka, dêž je řidky předámê mókê. Těsto vêpracôjemê tak, až se nechêta vařêčkê a nechámê v teple nakênôt. Za slabô hodinô je nakênoty. Na pomôčeným vále ho rozválímê na sêlnêší placô. Formô na koblêhê vêkrajôjemê vdolečkê a nechámê jich ½ hodinê na pomôčeným prknê, přêkrêty čestô ôtêrkô, dokênôt. Potom jich naplnímê tvarohem, ôpraveném vanilkovém còkrem a citrónovô kûrô. Na vrchô potřemê vajičkem a řidkêma švestkama nebo nechámê tak a dámê posêpkô z mókê, masla, žlôtkô a vanilkovôho còkrô. Vdolečkê pečemê na pomaštêným plechô v chlebové pecê nebo v trôbê. Doma se jich napeklo nekolêk plechu, abê jich bêlo na svátkê pro všeckê dost. Ve sklepê pomalô vychlâdlê, neobesychalê a zôstalê vlhky, jak čerstvy.

Pak ôž se každê chêtal do kostela, kde o pětí hodinách bévalo tôze slavný Vzkříšení. Po skončeni obřadu věcházelê z kostela pruvodê s Pámbučkem do dědin ve farnosti. V tô chvílô bévalo na Okolêskô lêdi k nespočétání, každê v nečem novým - jarním - na sobê. Nový jarní na sobê značêlo svrchník, polobotkê, klobók, ale ê nová šlajfka - vâzanka. Všeci chtêlê jit v pruvodê s mozêkô. S môtêkantama béval problém. Môsêl hrát každê, kdo trochô ômêl, abê se muhlê rozdêlêť na dvě partê a jit do dvôch pruvodu. Pré se to domlôvalo tak, že jeden rok se šlo s hudbô na Lhotô a do Střenê a drôhá parta s Mezêckéma a dál do Ônčovic a na Březovô. Na drôhé rok pak jedni s pruvodem do Příkaz a na Hênkov a drôzi s Nákelskéma a na Jáchêmov. Na Boží hod velêkonoční přêcházlê nákelští s jáchêmovskýmá dêcky s celou kapelô, dêž ôž se z okolí pruvodê vrátilê.

Hlavní drôžba, co nesl Pámbučka, ale ê ti, co neslê korôhvê, mêlê bily rôkavičkê a motylka, všeci v černêch šatech, bévalê jak ženiši. Starší bratr předřikával z modlêdbê a lêdi zpivalê Álelujá. Starší bratr môšlê mívat dobrê hlas, abê ho všeci slêžlêl a muhlê podli nêho zpívat. S nama chodivalê pantáta Feigerlu, pozdêž Franta Velflu z Hênkova. Ten, co mêl nist křêž s Pámbučkem, se dêcky ôtajoval, abê se nevêdêlo, keré to bôde. To zařizovalê tetina Hanáková a vêbiralê za hlavního drôžbô mládenca, keré bê se mêl v têm rokô ženit. Hospodář Jôžêf Fišara z velkyho žudra čp. 50, se mê rád po-

chlôbilê, že bêlê prvním, keré nesl křêž do nové příkazské kaplečkê, kde bêl večir nastrojênê a ôloženê přes noc.

V nedêlô ráno, na Boží hod velêkonoční se s ovênčenéma Pámbučkama vracelê pruvodê do kostela na slavnô hrobô mšô svatô. Na pavlače spolô s môtêkantama zpivalê sborem zpêváci známô velêkonoční mšô a zakončlê slavném Te deum. Kostelni sbor mival kolem 25 členu-zpêváku, kery vedl a secvičoval varhanik pan Josef Rubiš z Nákla-Jáchêmova.

Dêž smê se vrátilê z hrobê dom, k svátečnímô obêdô nemuhlo na stole chêbêť smažený kozlátko.

V Pondêlê velêkonoční bêl mrskut, na keré smê se tôze têšivalê. Vrbovém tatarê smê dêvčatûm ê tetinkám vêprašovalê sôknê, abê nebêlê prašêvy a přê tem poctivê odřikávalê tôtô říkankô:

*Kázal Kadlec a Kadlečka,
abê dalê dvě vajička.
Jedno bily, dvě červený
a to čtvrtý malovany,
šak vám slipka snese iny.*

*V komoê v kótkô, na zeleným prótkô.
Slipečka se popeli, vajičko se kotóli.
Slipečka kdák, vajičko křáp,
Máte mê ho panimámo mrskutem dat!*

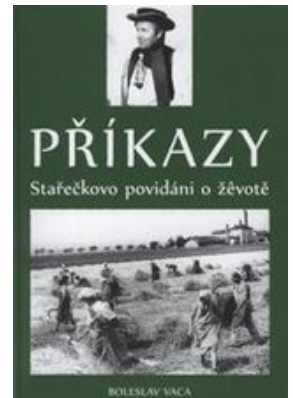
Rem, rem s tatarê!

Nekdo nešetřlê a přêložlê, ale to nemêl. Ešê ten sám deň odpoledne, ale hlavnê v ôterê bévala oplátková a to zas muhlê dêvčata mrskáni chlapcum oplatit ê s ôrokama, ale na rozdíl od chlapcu, pomlázkô nedostávalê. Z mrskutô smê si v košêčkô dom nosivalê všelêjak obarvený véce s natisknôtém obrázkem névic tê dohnêda obarvený v cebôlovêch šôpkách, nekde aji čokoládovôho zajička ve staniólô zabalenýho. Tatarê smê se naôčêlê plíst od têch starších - dělávalê se ze 4, 8 ê ze 16 vrbovêch prôtu. Nekeři si bralê hned do kostela liskové prôtek zastrčenê v rokávê kabáto, abê muhlê vêmrskat přespolni dêvčata po ranni mšê. Pantle se za nás na tatarê nedávalê, s têm se začalo až v poslední dobê. Na mrskut smê nechodilê po celé dědinê, jenom ke známém a příbuzném. Menší chlapci z chôdobnêch rodin hodilê ve skupinách dum od domô, ale dêvčata sebô nebralê. S nêmenšíma šil na mrskut tatinêk, ale dospêli tenkrát nechodilê jak dnes a ani alkohol se tak nepodával. Dêž se zavdávalo, tak domácím vinem.

Potom ôž se na vrbách ô vodê z bêtostnêch kočêček promêňovalê nažlôtli kocôři a z prôtu, plnêch mizê, smê si dělâlê pištálkê, kudlêčkô oklôkalê a pak fifôlêlê, až ôše zalihalê. Píšťalê se dělâlê také ze střemchê, tê mêlê hlôbši tón a nebo z bezô po vêtlačeni dôše se podobalê zobcovê flêtnê. To ômêl a předvádêl návštêvníkûm ve skanzênô muj kamarád Jaroslav Olbert ze Lhotê. Noze zavírací - kudlê - nám kôpovalê starši bratři ve mêtstê, ale takovy tê jednodôchy, rêbičkê, ô nás nabizelê bratři, co prodávalê všeckê možny drobný cetkê.

- Boleslav Vaca z Příkaz -

(úryvek z knihy "PŘÍKAZY. Stařečkovo povídání o ževotê")

Uzávěrka příštího čísla zpravodaje: 16. 4. 2015

Příspěvky zasílejte v elektronické podobě (fotografie zvlášť) na: obec@stren.cz

Prispivali: Boleslav Vaca, Jiří Rozbořil, Jiří Nevima

Redakční rada: Jiří Nevima, Lucie Holániková

Názor autora článku nemusí být nutně názorem vydavatele. Do textu autora nezasahujeme.

Evidenční číslo: MK ČR E 21502

